

Gedeputeerde Staten

Provinciale Staten van Zeeland t.a.v. de statengriffier

onderwerp

Afdoening diverse toezeggingen Natuur nr. 82, 83, 84, 85 (Commissie Ruimte), 128 (PS).

kenmerk

18928722

behandeld door

drs. P. Smits
+31 118 631906

verzonden

Middelburg, 13 november 2018

Geachte voorzitter,

Over natuur zijn er diverse toezeggingen (82, 83, 84, 85) gedaan in de vergadering van de commissie Ruimte van 5 oktober jl.

Tevens is tijdens het werkbezoek van Provinciale Staten aan terreinbeheerders op 28 september jl. over 'toezicht en handhaving' een toezegging gedaan voor het aanleveren van kaartmateriaal.

Tot slot staat een toezegging (nr. 128) open die is gedaan in de vergadering van Provinciale Staten van 2 maart jl.

Middels deze brief willen wij invulling geven aan de openstaande actiepunten en toezeggingen.

Proces

Een deel van de toezeggingen (82-85) is gedaan naar aanleiding van de behandeling van het rapport van de Rekenkamer Zeeland met betrekking tot 'Natuurbeheer in Zeeland'. Bij de behandeling van genoemd rapport is in de vergadering van Provinciale Staten van 26 oktober jl. besloten Gedeputeerde Staten te verzoeken de conclusies en aanbevelingen te betrekken bij de nog dit jaar aan Provinciale Staten voor te leggen beleidsnota Natuurwetgeving.

De beleidsnota Natuurwetgeving is geagendeerd voor de vergadering van de commissie Ruimte van 16 november a.s. en voor de vergadering van Provinciale Staten op 7 december a.s.

In het Statenvoorstel voor de beleidsnota Natuurwetgeving en in de beleidsnota zijn daarom ook al aanpassingen gedaan naar aanleiding van de conclusies en aanbevelingen over de onderwerpen monitoring en handhaving en toezicht. Naast de inhoudelijke reactie op de toezeggingen willen wij u dan ook tevens verwijzen naar het Statenvoorstel en de opgestelde beleidsnota.

Toezeggingen monitoring en informatievoorziening (nr. 82, 83)

De Rekenkamer Zeeland heeft geconcludeerd dat ons college niet in staat is om jaarlijks een rapportage over de doeltreffendheid van het natuurbeheer aan Provinciale Staten te sturen.

In de vergadering is daarom toegezegd dat bij wijze van voorbeeld ter informatie een kaart zal worden gestuurd met informatie over de gerealiseerde doelen voor een pilotgebied van het Natuurnetwerk Zeeland.

De Rekenkamer doelt heel specifiek dat de doeltreffendheid van het betreffende natuurstype niet in één oogopslag is te bepalen. Het gaat er dan om dat we als provincie subsidie verlenen voor een bepaald natuurambitietype van de Subsidieregeling Natuur en Landschap (bijv. N12.02 type Kruidenrijk- en faunarijk grasland) en dat daar dan ook via monitoring blijkt dat dit (inclusief de daarbij behorende soorten) aanwezig is in een eindoordeel.

Handmatig is dit in 2016 gedaan voor een klein aantal gebieden, onder andere het Heggengebied Nisse. In de bijlage over stand van zaken monitoring en beoordeling natuur(netwerk) is deze kaart opgenomen. Zoals reeds aangegeven kunnen wij – en andere provincies – dit nog niet voor heel Zeeland uitdraaien.

De tweede toezegging over dit onderwerp is dat voor behandeling van de beleidsnota Natuurwetgeving in PS van 7 december a.s. een overzicht wordt gegeven van de huidige provinciale monitoringsinformatie. Dit overzicht is opgenomen als bijlage bij deze brief.

Als gevolg van de besluitvorming over de bestuurlijke nota 'Natuurbeheer in Zeeland' van de Rekenkamer Zeeland is, zoals reeds aangegeven ook een deel van de aanbevelingen en conclusies verwerkt in de stukken bij de beleidsnota Natuurwetgeving. Voor monitoring is daarin opgenomen dat ons college ernaar streeft elke drie jaar een rapportage aan Provinciale Staten aan te bieden waar in wordt in gegaan op de natuurkwaliteit in Zeeland. Het kan dan bijvoorbeeld gaan over de biodiversiteit van soorten in Zeeland of over kwaliteit van de natuur in het natuurnetwerk waarvoor subsidie wordt verstrekt. Het streven is om in 2019 een eerste rapportage te maken.

Toezegging versnelling natuurnetwerk (nr. 84)

De Rekenkamer Zeeland heeft een aanbeveling gedaan om in debat te gaan over de ontwikkelopgave nieuwe natuur, gelet op de achterstand. De Rekenkamer adviseert te kijken of de doelen neerwaarts moeten worden bijgesteld of dat er extra middelen beschikbaar moeten worden gesteld. In de commissie Ruimte is daarop toegezegd dat ons college uw Staten schriftelijk zal informeren over de wijze waarop de provinciale verplichting voor het verwezenlijken van de resterende 900 hectare natuurontwikkeling kan worden gehaald. Het instrument onteigening zullen wij daar niet bij inzetten.

In onze reactie naar de Rekenkamer hebben wij aangegeven: *"Het neerwaarts bijstellen van de doelen is ons inziens voorbarig nu ons college juist mogelijkheden ziet voor versnelling van de ontwikkelopgave. Daarbij is de restant opgave een afspraak met het Rijk in het Natuurpact, waarbij het Rijk de bijbehorende middelen beschikbaar heeft gesteld.*

Het neerwaarts bijstellen van de doelen is daarom in elk geval prematuur en kan niet door PS worden bepaald zonder daarbij in overleg te treden met het Rijk en de overige provincies omdat het een gezamenlijke opgave betreft.

De binnen de provincie beschikbare middelen zijn inmiddels weer wat ruimer, zodat een debat over extra middelen ons inziens ook nog niet nodig is. Mocht op enig moment blijken dat de middelen niet toereikend zijn, dan zal ons college uiteraard komen met een voorstel daartoe."

Voor wat betreft de mogelijkheden om te versnellen heeft ons college in de brief aan de Rekenkamer aangegeven: *"Ons college ziet diverse mogelijkheden om de ontwikkelopgave te versnellen. Dit komt in de eerste plaats door de gunstigere financiële situatie van de provincie. De ongunstige financiële situatie had namelijk de laatste jaren een remmend effect op de natuurontwikkeling. De provincie werkt met zelfrealisatie en openstellingen, waarbij het toekennen van subsidies gebeurt tot het financieel plafond is bereikt (mits aan de voorwaarden voor toekenning is voldaan) en wordt behandeld op basis van de volgorde bij binnenkomst. Initiatiefnemers dienen dus eerst gronden zelf te verwerven, waarbij het onduidelijk was of en wanneer er mogelijkheden voor subsidie zouden komen. Ten tweede zal de provincie vanaf 2019 twee nieuwe werkwijzen introduceren om het hele traject te versnellen. Het gaat dan om de te hanteren systematiek van begrenzing nieuwe natuur in het Natuurbeheerplan. In de huidige situatie wordt gewerkt met een 1:1 begrenzing. Nieuw kansrijke percelen kunnen alleen wordt toegevoegd mits gelijktijdig elders andere percelen worden geschrapt. In de nieuwe situatie zullen percelen worden toegevoegd waarbij cijfermatig de stand wordt bijgehouden en van de rest opgave wordt getrokken. De tweede wijziging in werkwijze is dat de provincie geschikte percelen zelf wil aankopen en op de markt zetten, zodat de ontwikkelopgave weer actief wordt opgepakt in plaats van uitsluitend door derden. Dit kan inmiddels weer omdat er weer financiële armslag is."*

Tot slot is de provincie recent Opgavegericht gaan werken. Dit betekent dat Natuur is opgenomen in de Opgave Toekomst Landelijk Gebied, Landbouw en Natuur. U bent hier recent schriftelijk over geïnformeerd (brief 23 oktober 2018). In de bijlage van de brief is de Zeeuwse Uitvoeringsagenda aan u toegestuurd, waarin een aanpak langs 4 sporen is gepresenteerd. Spoor 4 gaat over het continueren van de inzet voor de brongebieden. Met externe partijen zal elk spoor worden verkend.

Voor versnelling van Natuur zijn de volgende instrumenten in elk geval mogelijk of reeds geïntroduceerd:

- Openstellingen gebeuren sinds 1 januari 2018 jaarlijks voor alle percelen die als Nieuwe Natuur op de kaart zijn opgenomen en niet meer op perceelsniveau. Dit verkort de proceduredtijden aanzienlijk omdat nu niet meer voor elk initiatief een afzonderlijke openstelling hoeft plaats te vinden;

- Door de flexibele begrenzing kunnen percelen die ecologisch even veel potentie hebben (zowel qua condities als qua belang als onderdeel van een netwerk) direct worden herbegrensd zonder ontgrenzing elders. Cijfermatig wordt de stand bijgehouden, zodat de totale opgave gelijk blijft.
- In 2020 wordt Waterdunen in beheer genomen en wordt 203 hectare in het Natuurbeheerplan opgenomen. Daarvan is 121 hectare onderdeel van de NPW herstelopgave en 82 hectare kan van de restant ontwikkelopgave af worden getrokken;
- De provincie zal zelf gronden aankopen en op de markt zetten in plaats van af te wachten tot een ander zelfrealisatie oppakt;
- De provincie is voornemens alle eigenaren van begrensde percelen nieuwe natuur éénmalig actief te benaderen om mogelijkheden op vrijwillige basis te verkennen.
- De provincie zal ook kijken naar andere percelen rondom en aansluitend het huidige natuurnetwerk en bij gelijke ecologische potentie de betreffende eigenaren actief benaderen om mogelijkheden te verkennen. Ook dit gebeurt op vrijwillige basis.
- De provincie gaat nog eind dit jaar en begin 2019 over de invulling van spoor 4 met externe partners in gesprek. Dit leidt mogelijk tot extra instrumenten of ideeën, bijvoorbeeld een projectmatige aanpak.

Toezegging gesprek met de terreinbeheerders over mogelijkheden voor verbetering doeltreffendheid en doelmatigheid van natuurbeheer (nr. 85)

In de commissie Ruimte is toegezegd dat naar aanleiding van het rapport van de Rekenkamer Zeeland het gesprek zal worden aangegaan met de terreinbeheerders over mogelijkheden voor verhoging van de doeltreffendheid en doelmatigheid van natuurbeheer. En dat hiervan voor 7 december verslag zal worden gedaan aan PS.

De conclusies van het rapport geven tegelijkertijd aan dat de normkosten doelmatig zijn en dat de doeltreffendheid van het natuurbeleid op dit moment niet te bepalen is door het ontbreken van een landelijk goedwerkend monitoringssysteem. Met andere woorden de subsidie is goed besteed maar het is nog onduidelijk of de natuur hiermee ook voldoende in stand wordt gehouden. Een extra gesprek hierover is op dit moment naar onze mening niet zinvol, omdat er al diverse structurele overleggen zijn en dit onderwerp daar aandacht krijgt.

1. Het gaat dan om het bestuurlijk overleg via de Provinciale Commissie voor de Groene Ruimte met de terreinbeheerders, gemeenten, Kadaster, Recron, Waterschap, ZLTO, ZMF en ZPG. De volgende PCGR vindt plaats op 13 december a.s. en het rapport van de Rekenkamer Zeeland zal daar worden geagendeerd.
2. Ook vindt op ambtelijk niveau structureel overleg plaats. Onder voorzitterschap van de provincie wordt periodiek in de provinciale werkgroep Natuurbeheer met de terreinbeheerders overlegd. Het rapport is besproken in de bijeenkomst op 10 oktober jl.
3. Met de individuele terreinbeheerders worden jaarlijks in de maand oktober ook de jaargesprekken gehouden vanuit de subsidieverlening SVNL. Beheer is daar het hoofdonderwerp op de agenda. De gesprekken over 2018 hebben inmiddels plaatsgevonden en ook hierbij is het rapport van de rekenkamer aan de orde gekomen.
4. Ook vinden, door de natuurbeheerders, kwaliteitstoetsen in het veld plaats, waarbij is afgesproken dat de provincie hier ambtelijk aan deelneemt. Voor 2018 zijn en worden daarom op 30 oktober jl., 6, 13, 14 november en 6 december grote delen van het Natuurnetwerk bezocht.
5. Tot slot is beheer een onderwerp dat via het IPO interprovinciaal wordt afgestemd. Dit gebeurt ambtelijk in de werkgroep Natuurbeheer ende Ambtelijke Adviescommissie Vitaal Platteland en – bestuurlijk – via de Bestuurlijke Adviescommissie Vitaal Platteland. De provincie neemt structureel deel aan deze overleggen. De doeltreffendheid en doelmatigheid van het natuurbeheer staan hier hoog op de agenda.

Kaartmateriaal (toegezegd tijdens werkbezoek PS 28 september 2018)

Tijdens het werkbezoek van Provinciale Staten op 28 september jl. aan de terreinbeheerders is door de terreinbeheerders aandacht gevraagd voor 'toezicht en handhaving'. In één van de presentaties werd aangegeven dat gerekend werd met een behoefte van 1 uur toezicht per hectare. Daarop is de vraag gesteld hoeveel hectare natuur er in Zeeland is om een ruwe inschatting te maken van de behoefte aan het aantal BOA's. Afgesproken is dat hiervoor kaartmateriaal zou worden gemaakt en zou worden toegestuurd. Deze vijf kaarten zijn bijgevoegd.

Het totale areaal natuur is 129.878 hectare en bestaat uit natuur op land en water. De oppervlakte bestaande natuur op het land bedraagt 22.099 hectare, waarvan 17.651 hectare een SNL contract voor beheer heeft en 4.448 hectare niet.

De vraag is of de norm van 1 uur per hectare voor natuur gebruikt kan worden als standaard. Daarbij kan de vraag worden gesteld of deze norm op het land geldt of ook voor de deltawateren. Bij de uitvoering van toezicht op het water gaat het mogelijk niet alleen om uren maar ook om het beschikbaar hebben van een boot, die minstens met 2 personen moet worden bemand. Als alleen uitgegaan wordt van natuur met beheervergoeding op land, dan valt toezicht en handhaving voor bijvoorbeeld oesterrappen of betreding van slikken en schorren buiten de scope, terwijl hier misschien wel behoefte aan is. Hieruit blijkt dat het een complexe vraag is die niet 1-2-3 kan worden beantwoord.

Zoals ook tijdens het werkbezoek is aangegeven worden landelijk gesprekken gevoerd over toezicht door terreinbeherende organisaties als gevolg van openstelling. Ook heeft in de tussentijdse periode de Rekenkamer Zeeland aangegeven dat de Provincie Zeeland relatief weinig toezicht houdt op natuurgebieden in vergelijking tot andere provincies. Ons college heeft hierop gereageerd en op verzoek van Provinciale Staten is dit onderdeel meegenomen in het Statenvoorstel en de beleidsnota Natuurwetgeving die op 7 december a.s. ter besluitvorming voorligt. Hiernaar willen wij korthedshalve verwijzen:

De Rekenkamer heeft begin 2018 interviews afgenomen en sindsdien is, juist bij de kadernota van deze beleidsnota, besloten de capaciteit voor handhaving door de RUD te verhogen. Daarmee is al deels invulling gegeven aan de aanbeveling van de Rekenkamer, inclusief het beschikbaar stellen van de financiële middelen.

Landelijk vindt overleg plaats met terreinbeheerders over de zogenaamde toezichtsbijdrage. Terreinbeheerders geven aan dat openstelling van natuurgebieden voor bezoekers gepaard kan gaan met negatieve gevolgen zoals beschadigingen aan paden en andere infrastructuur en het verstoren van rust. Daarom is bij openstelling behoefte aan meer toezicht, dat niet in de reguliere beheervergoeding is opgenomen en ook niet wordt gedekt door het toezicht via de RUD. Via het IPO wordt nu overleg gevoerd waarbij de terreinbeheerders als eerste stap inzichtelijk zullen maken waaruit deze kosten bestaan. Vervolgens zal hier een voorstel over worden gemaakt dat aan elke afzonderlijke provincie wordt voorgelegd. Dit voorstel is er nog niet, zodat de beleidsnota op dit onderdeel niet is aangepast om te voorkomen dat op het landelijke traject wordt vooruitgelopen. Invoering is voorzien voor 2020.

Toezegging financiering Ecologisch bermbeheer (nr. 128)

In Provinciale Staten van 2 maart jl. is toegezegd dat ons college voor ecologisch bermbeheer, zal komen met een voorstel waarin we in elk geval POP- 3 subsidie hebben aangevraagd voor 50% en daarover met PS ook de discussie zullen voeren.

We hebben onderzocht wat er binnen de spelregels van POP3 mogelijk is. Over dit onderwerp is overleg gepleegd met het landelijk Regiebureau POP. Conclusie is dat Europese co-financiering van het bermbeheer niet mogelijk is.

Ecologisch bermbeheer geeft een meerwaarde die is samen te vatten in de 4 B's: Beschermen, Biodiversiteit, Beleven en Bestuiven. Daarom is ons college van mening dat ecologisch bermbeheer op verschillende wijzen bijdraagt aan de doelstellingen van de provincie op het gebied van biodiversiteit:

- De provincie Zeeland heeft de Zeeuwse Bijenstrategie ondertekend en hiermee het belang van Biodiversiteit en Bestuiven onderschreven.
- Provinciale Staten hebben op 8 juni 2018 de motie bijen aangenomen. Daarbij is ons college verzocht om o.a. bijvriendelijke inrichting en beheer toe te passen.
- Provinciale Staten hebben op 8 juni 2018 ook de motie biodiversiteit aangenomen. Daarbij is het verzoek aan ons college gedaan om o.a. biodiversiteit te stimuleren buiten natuurgebieden.
- In de Natuurvisie Zeeland 2017-2022 is de ambitie opgenomen voor verinnerlijking van natuur in de provinciale organisatie.

Naast het voortzetten van het huidige ecologische bermbeheer (75 hectare voor € 171.513/jaar) hebben we onderzocht waar extra mogelijkheden bestaan voor uitbreiding van ecologisch bermbeheer.

De recent aangelegde fase 1 van de Sloeweg (van de A58 tot de Stoofweg) is geschikt om toe te voegen aan het oppervlak ecologisch bermbeheer. De weg heeft brede bermen waardoor er veilig kan worden gewerkt. Door de ruime dimensionering van de bermen ontstaat ook een flink oppervlakte van ca. 46 hectare dat goede potenties heeft voor de biodiversiteit. De extra kosten worden ingeschat op € 112.000/jaar.

Ons college is voornemens om in uw Statenvergadering van 1 februari 2019 een voorstel voor besluitvorming voor te leggen om structurele financiële middelen voor ecologisch bermbeheer toe te voegen aan het budget voor maaierwerkzaamheden vanuit de budgettaire ruimte. Dit gaat dan om het beheer van de huidige 75 hectare vanaf 2022 (financiële dekking is nu voorzien tot en met 2021) en de extra 46 hectare vanaf 2019. Vroegtijdige besluitvorming in 2019 maakt het mogelijk om het ecologisch bermbeheer ook in het maaibestek 2019 mee te nemen.

Wij hopen u middels deze brief voldoende te hebben geïnformeerd en verzoeken u deze brief te betrekken bij de behandeling van de beleidsnota Natuurwetgeving (commissie Ruimte 16 november, PS 7 december).

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter.

A.W. Smit, secretaris.

Bijlage 1: Stand van zaken monitoring en beoordeling natuur(netwerk).

Oktober 2018

Aanleiding

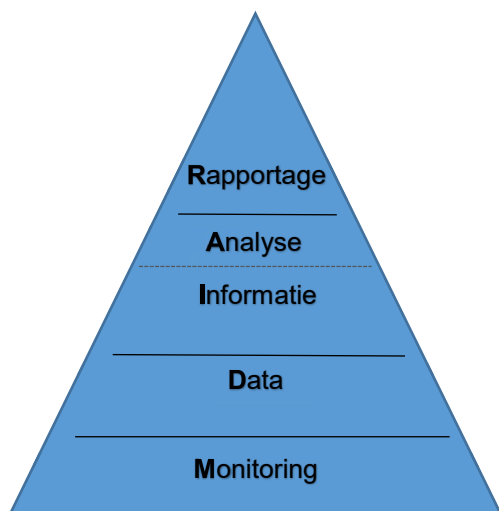
De rekenkamer heeft in september 2018 in haar onderzoek naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het natuurbeleid onder andere geconcludeerd dat Provinciale Staten te beperkt geïnformeerd zijn over met name de kwalitatieve aspecten van het natuurbeleid. Tijdens de behandeling van het rapport in de commissie Ruimte van 5 oktober 2018 heeft gedeputeerde Schönknecht toegezegd een stand van zaken van de monitoring in Zeeland te zullen geven en dat een kaart met verzamelde informatie over de gerealiseerde doelen voor een bepaald gebied ter informatie aan PS zal worden gestuurd.

Voor de monitoring van natuur is er in 2015 een provinciaal monitoringsplan opgesteld (Monitoring Natuur Zeeland 2016-2021, ter kennisgeving toegezonden aan de Commissie Ruimte begin 2016).

Monitoring

Het begrip monitoring wordt gebruikt voor hele proces van het verzamelen van gegevens, het daadwerkelijk inventariseren in het veld, tot en met analyseren van de gegevens en het rapporteren.

Voor de kwaliteitsbepaling van de natuur(gebieden) en het volgen van de biodiversiteit worden er een aantal opeenvolgende processtappen doorlopen. In de MDIAR piramide worden deze vereenvoudigd weergegeven.

Figuur 1: MDIAR piramide

- **Monitoren** = gegevensverzameling in het veld
- **Data** = invoer, opslag, validatie en uitvoer van data in één of meerdere databanken.
- **Informatie** = verwerking van de data tot informatieproducten. Hierbij moet gedacht worden aan bijv. een rekenmodule om efficiënt de natuurkwaliteit te berekenen of een applicatie die uit de vegetatie data de abiotische waarden bepaalt.
- **Analyse** = analyse en beoordeling van informatie of anders geformuleerd: de feitelijke evaluatie.
- **Rapportage** = het opstellen van rapportages.

Gegevens verzameling

De monitoring in Zeeland wordt uitgevoerd conform de landelijk afgesproken werkwijze (<https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/monitoring-en-natuurinformatie/>). Het geheel aan monitoring bestaat uit verschillende monitoringsprogramma's voor onder andere flora, fauna milieukenmerken en gebiedskenmerken.

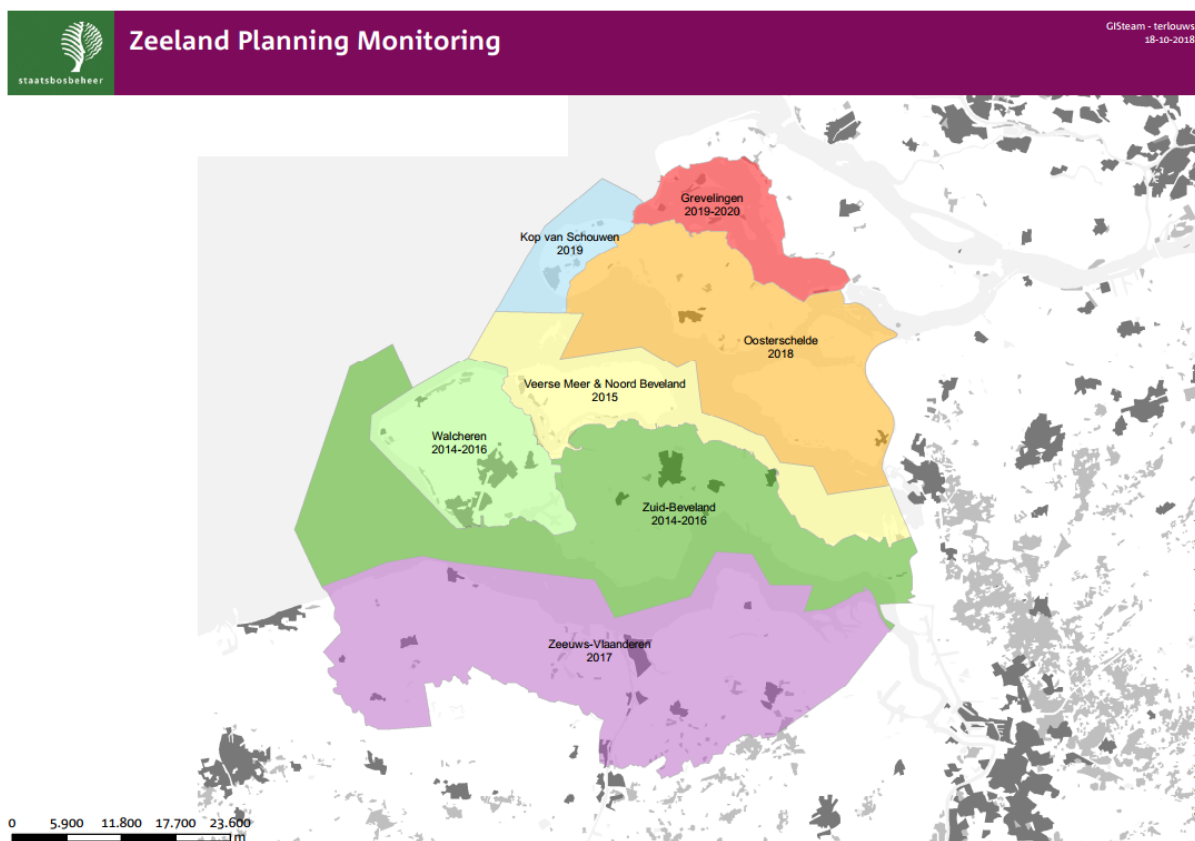
Voor de monitoring van het Natuurnetwerk Zeeland, in het kader van de SNL is per beheertype opgenomen wat en hoe de terreinbeheerders onder de SNL moeten inventariseren aanleveren. Per beheertype is bepaald welke soorten er geteld moeten worden en of er een vegetatiekartering

gemaakt moet worden. De terreinbeheerders die SNL subsidie ontvangen voeren deze inventarisaties uit. Een deel van de inventarisaties worden uitbesteed aan ecologische adviesbureaus. Terreinbeheerders en particuliere beheerders maken waar mogelijk afspraken om de monitoring efficiënter uit te voeren. Gegevens worden geleverd aan de Nationale Databank Flora en Fauna en de Centrale vegetatiedatabank voor karteringen en zijn daarbij beschikbaar voor alle betrokkenen.

Daar waar nodig geeft de Provincie Zeeland aanvullend opdrachten voor inventarisaties, altijd in overleg met de beheerders en soms in gezamenlijk opdrachtgeverschap. Het gaat dan in het bijzonder om gegevens ten behoeve van Natura 2000 doelen of PAS waarvoor de terreinbeheerder via SNL geen subsidie krijgt. De planning van de monitoring wordt via de werkgroep natuurbeheer gecoördineerd. Zo wordt voorkomen dat dubbel werk wordt gedaan en wordt samenwerking bevorderd.

De monitoring in het kader van de SNL heeft een cyclus van zes jaar (voor soorten) en twaalf jaar voor vegetatiekarteringen. Het inventariseren kost veel tijd en gebeurt voor een deel met vrijwilligers. Niet heel Zeeland komt in één jaar aan de beurt elk jaar wordt een deel gedaan. Hoe meer we aan het eind van deze eerste zes jaar komen hoe meer gebieden binnen het Natuurnetwerk Zeeland geïnventariseerd zijn. De SNL monitoring is gestart in 2014. Een groot deel van het Natuurnetwerk onder SNL subsidie is inmiddels geïnventariseerd.

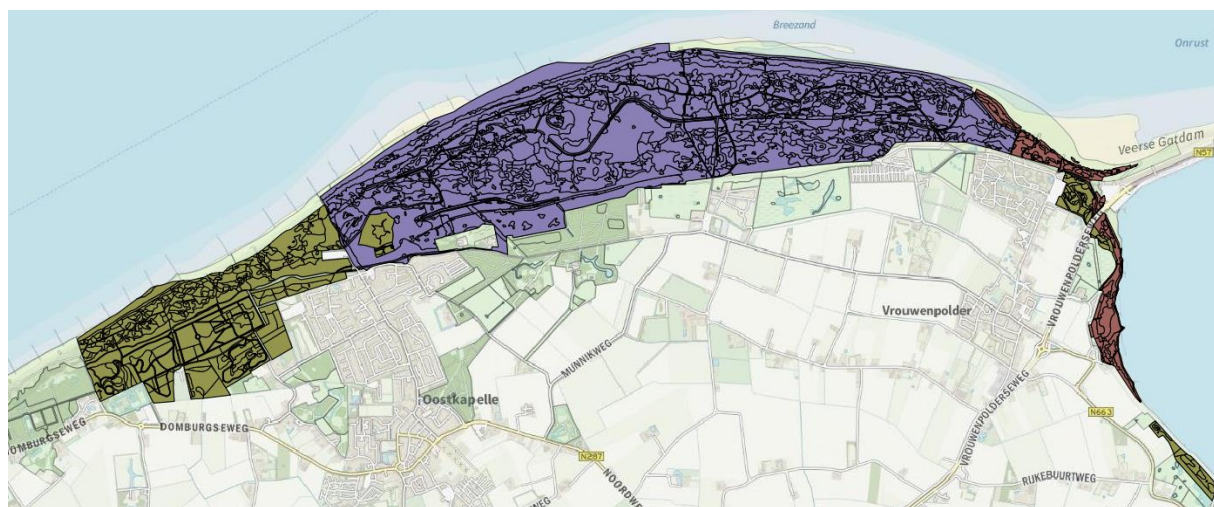
Enkele voorbeelden:

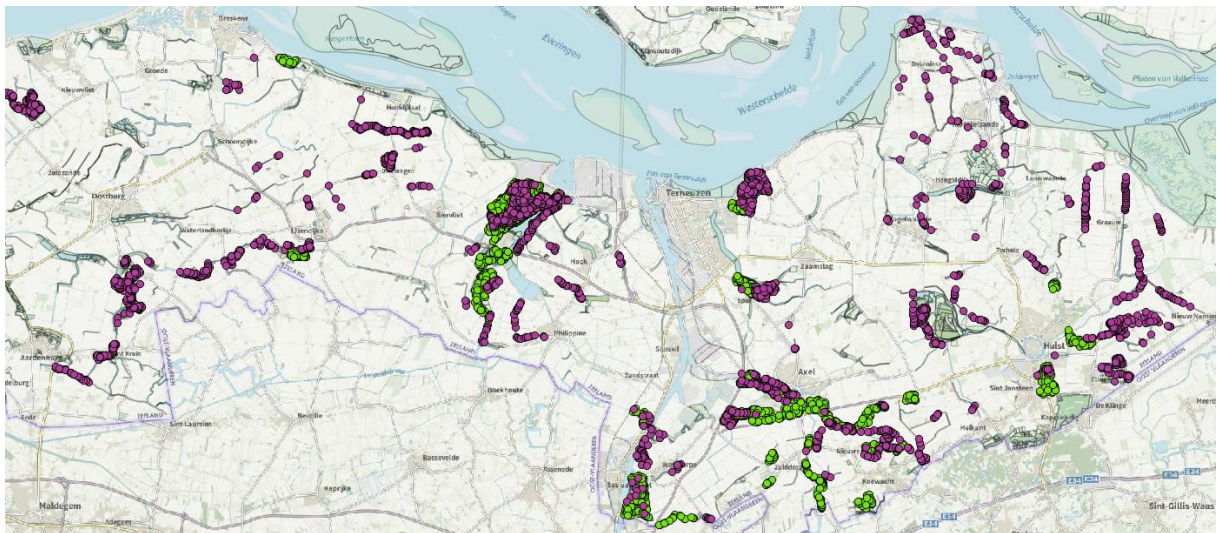
Afbeelding 1: Zesjarenplanning van SBB, Terreinbeheerders maken hun eigen planning van de monitoring waarmee ze al hun gebieden binnen zes jaar geïnventariseerd hebben.

Afbeelding 2: Vegetatiekartering van de Zuidkust Schouwen (donkergroen) gezamenlijk uitgevoerd in opdracht van SBB, NM en Provincie (tbv SNL en Natura 2000) uitgevoerd in 2017.

Afbeelding 3: Vegetatiekarteringen in de Manteling van Walcheren uitgevoerd door verschillende opdrachtgevers (groen: SBB, Paars: HZL, Rood: Provincie) uitgevoerd in 2016.

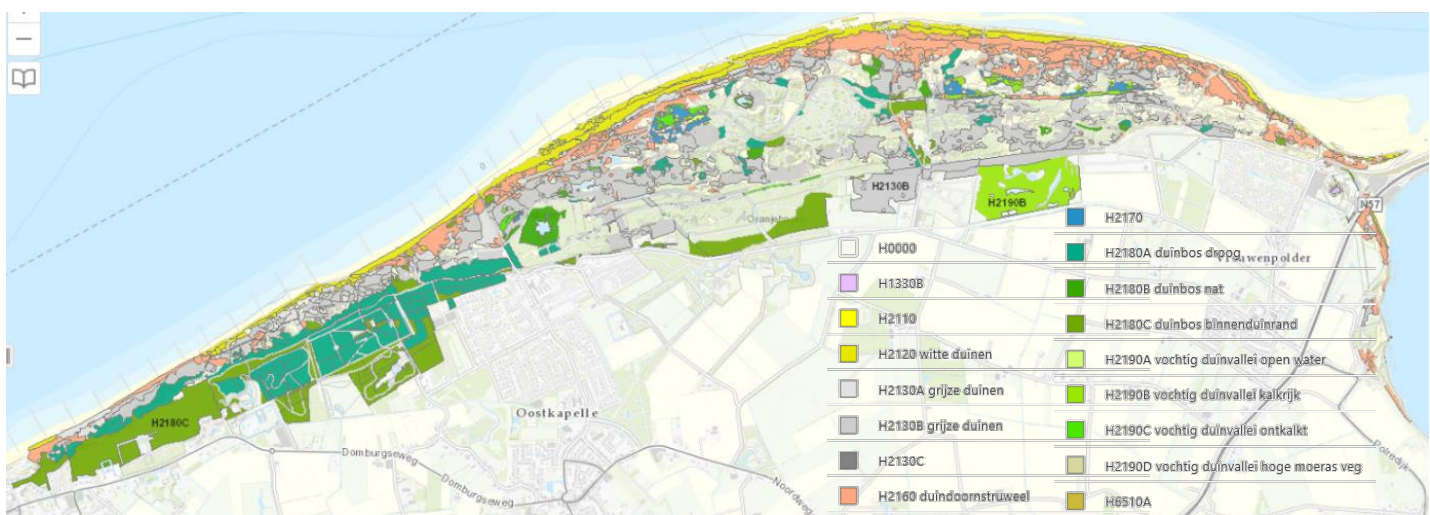

Afbeelding 4: Voorbeeld inventarisatie van vlinders en libellen (roze) en Vogels (groen) van SBB in Zeeuws-Vlaanderen

Naast de monitoring voor het Natuurnetwerk Zeeland, Natura 2000 en PAS wordt gekeken of er extra inzet nodig is voor soorten monitoring in het kader van het (vernieuwde) soortenbeleid.

Gerelateerde tussenproducten:

Een voorbeeld van de informatie die reeds gehaald wordt vanuit de door terreinbeheerders uitgevoerde monitoring zijn de habitattypenkaarten. Habitattypenkaarten worden gemaakt op basis van vegetatiekaarten. De habitattypenkaarten worden gebruikt in de Natura 2000-beheerplannen en in het kader van de PAS hebben ze een belangrijke rol in de beoordeling van stikstof overschrijding en voor vergunningverlening.

Afbeelding 5: Habitattypenkaart van de Manteling van Walcheren gemaakt op basis van de vegetatiekarteringen uit 2016.

Beoordeling trends, natuurkwaliteit en natuurbeheer

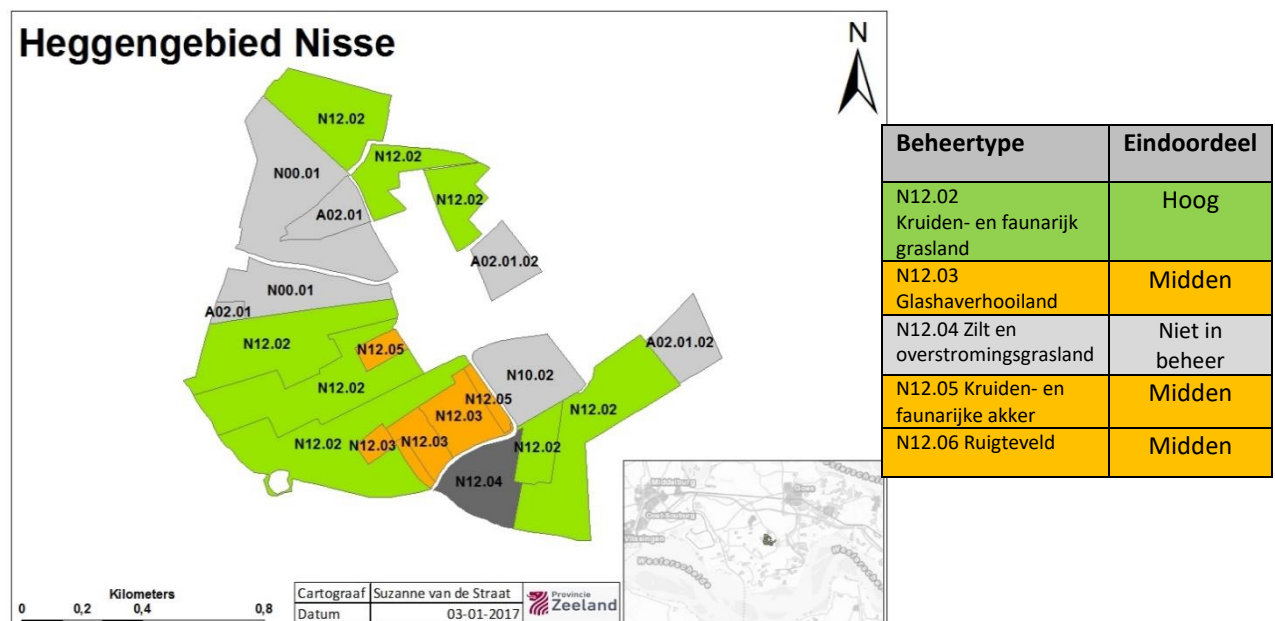
Na het verzamelen van gegevens is een analyse hiervan nodig om iets te kunnen zeggen over trends of natuurkwaliteit. Afhankelijk van de afwegingskaders en doelen zijn hier beoordeling methoden voor.

Voor de kwaliteitsbeoordeling van het natuurnetwerk is een landelijke methode ontwikkeld. De beoordeling van natuurkwaliteit van het Natuurnetwerk bestaat uit een vier tal onderdelen die per beheertype gedefinieerd zijn. Het betreft de aanwezigheid van planten- en diersoorten, structuur elementen, standplaatsfactoren (zoals grondwater, stikstof) en ruimtelijke condities (omvang gebied en ligging). De Provincie is voor een aantal van deze onderdelen verantwoordelijk voor de monitoring zoals bijvoorbeeld de standplaatsfactoren zoals grondwater, in het kader hiervan wordt het grondwatermeetnet momenteel beoordeeld of deze ook voldoende is voor het monitoren van onze natuurdoelen.

Voor elk van deze onderdelen moeten inventarisatie gegevens geanalyseerd en beoordeeld worden. Gedeeltelijk kan dat met een ontwikkelde, landelijke rekentool en voor een deel moet dat 'handmatig' plaats vinden. Beheerders gebruiken de rekentool voor beoordelingen voor hun eigen, individuele gebieden. De Provincie is verantwoordelijk voor de beoordeling op provinciale schaal. Op landelijke schaal vinden kwaliteitsbeoordelingen plaats door PBL en CBS. Tot dusver is geen kwaliteitsbeoordeling op provinciale schaal uitgevoerd. Wel zijn er enkele tests uitgevoerd. Nu er inmiddels van vrijwel alle natuurgebieden gegevens zijn verzameld komt het moment voor een provinciale beoordeling in beeld.

In 2017 is een test kwaliteitsbeoordeling SNL uitgevoerd voor het Heggengebied Nisse. Daarbij is de natuurkwaliteit op perceel niveau voor een groot natuurgebied bepaald.

De vier onderdelen te samen geven een indicatie van de natuurkwaliteit zoals in het voorbeeld hier onder:

De score 'hoog' wil in dit geval zeggen dat er voldoende van de gewenste soorten aanwezig waren, voldaan is aan de eisen van structuur en de ruimtelijke condities, de omvang en ligging, aan de eisen

voor een hoge score voldoen. De typen die 'midden' scoren als eindoordeel hebben ook voldoende soorten maar krijgen in het beoordelingsmodel geen oordeel voor structuur en/of ruimtelijke condities waarmee ze op de score 'midden' blijven.

Bij deze test is gebleken dat de landelijke rekentool geschikt is voor het maken van de basis analyses maar dat er veel handwerk nodig is voor het samen brengen van de verschillende onderdelen die nodig zijn voor de totale beoordeling.

In de Natuurvisie Zeeland 2017-2022 (paragraaf 2.1) is er voor gekozen voor de beoordeling op gebiedsniveau aan te sluiten bij kwaliteitsbeoordelingen die de terreinbeheerders uitvoeren. Om de kwaliteit van de monitoring te bewaken verricht de Provincie daarnaast nog steekproefsgewijs eigen onderzoek en doet mee in veldcontroles door beheerders. De provincie is op uitvoeringsniveau dus wel betrokken bij de kwaliteitsbeoordelingen van de natuurgebieden maar er is tot dusver niet voorzien in een kwaliteitsbeoordeling op provinciale schaal waarover gerapporteerd kan worden aan Provinciale Staten.

Andere vormen van natuurkwaliteit

In opdracht van de provincies worden door het CBS provinciale indicatoren ontwikkeld die op basis van de monitoring datatrends kunnen berekenen op provinciaal niveau. Deze trends zijn met name gericht op de biodiversiteit, waar het Natuurnetwerk Zeeland een belangrijke bijdrage aan levert.

Rapportages

Elke drie jaar wordt er in opdracht van de Provincies en het Rijk de Lerende evaluatie van het natuurpact uitgevoerd. <http://themasites.pbl.nl/evaluatie-natuurpact/>

Elke twee jaar maakt het PBL de balans van de leefomgeving:
<http://themasites.pbl.nl/balansvandeleeftomgeving/jaargang-2018>

De provincies maken jaarlijks gezamenlijk een rapportages (Voortgangsrapportage Natuur) om het Rijk te informeren: <https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/voortgangsrapportages-natuur/>

Op het compendium van de leefomgeving staan diverse indicatoren die trends in soorten en ecosystemen geven. (zie ook de tabel achteraan)

Op basis van verzamelde data opgeslagen in de Nationale databank zijn ook verspreidingskaarten te vinden ([verspreidingsatlas.nl](https://www.verspreidingsatlas.nl)). Sovon maakt voor de provincies provinciale trends van de vogelsoorten: <https://www.sovon.nl/nl/provincies>

In het kader van de PAS worden er jaarlijks rapportages opgesteld op landelijk en gebiedsniveau: <https://www.bij12.nl/onderwerpen/programma-aanpak-stikstof/monitoring-pas/pas-monitoringsrapportages/>

Rapportage natuurkwaliteit Provincie Zeeland

De Provincie Zeeland heeft tot nog toe geen eigen rapportage uitgebracht over de natuurkwaliteit in Zeeland en over de doeltreffendheid van het beheer van het natuurnetwerk. In de beleidsnota natuurwetgeving is, naar aanleiding van het Rekenkamer onderzoek, opgenomen dat Gedeputeerde Staten er naar streven elke drie jaar een rapportage aan Provinciale Staten aan te bieden waar in wordt gegaan op de natuurkwaliteit in Zeeland. Het kan dan bijvoorbeeld gaan om biodiversiteit van soorten in Zeeland of om de kwaliteit van de natuur in het Natuurnetwerk waarvoor subsidie wordt verstrekt. Het streven is om in 2019 een eerste rapportage te maken.

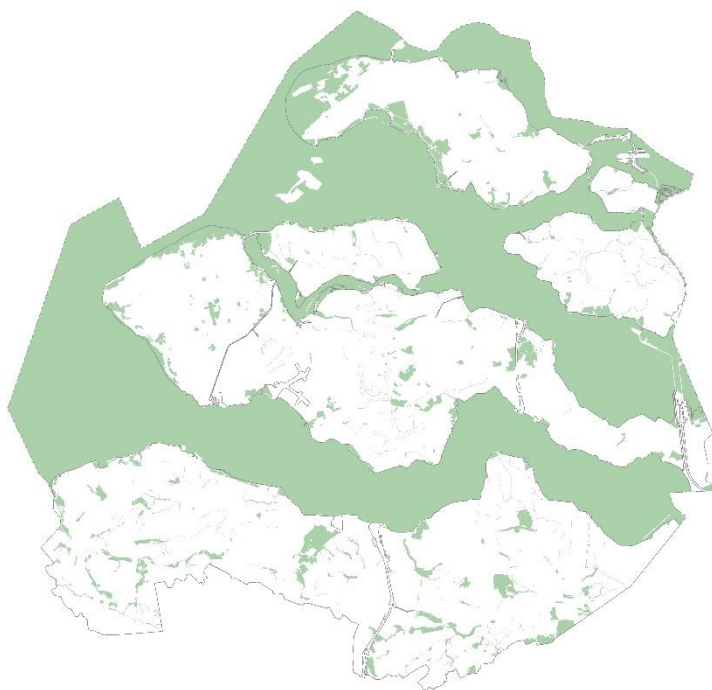
**Indicatoren met toestand en trends van soorten en ecosystemen.
(Compendium van de leefomgeving)**

	Indicator	Link naar indicatorblad		Indicator	Link naar indicatorblad
1.	Rode Lijst soorten NL	Rode Lijst Indicator, 1995-2017 Trends Rode Lijstsoorten provincies, 1990-2015	8.	Biologische kwaliteit KRW	Biologische kwaliteit KRW provincies, 2015
2.	Trend diersoorten in natuurgebieden	Trend fauna in natuurgebieden op land provincies, 1990-2015	9.	Locaties omvang en verbinding	Toestand ruimtelijke en milieucondities landnatuur provincies, 2015
3.	VR soorten NL	Staat van instandhouding soorten en habitattypen Habitatrichtlijn en trends vogels Vogelrichtlijn, 2007-2012 Bijdrage provincies aan doelbereik Vogel- en Habitatrichtlijn, 2007-2012 Trends broedvogels Bijlage I Vogelrichtlijn provincies, 1990-2015	10.	Locaties mbt stikstof	Toestand ruimtelijke en milieucondities landnatuur provincies, 2015 Trends milieucondities landnatuur provincies, 1999-2016
4.	HR soorten NL	Staat van instandhouding soorten en habitattypen Habitatrichtlijn en trends vogels Vogelrichtlijn, 2007-2012 Bijdrage provincies aan doelbereik Vogel- en Habitatrichtlijn, 2007-2012	11.	Locaties mbt bodemvocht	Toestand ruimtelijke en milieucondities landnatuur provincies, 2015 Trends milieucondities landnatuur provincies, 1999-2016
5.	Kwaliteit landnatuur NL	Trends in kwaliteit van natuur, 1990 - 2017	12.	Locaties mbt zuurgraad bodem	Toestand ruimtelijke en milieucondities landnatuur provincies, 2015 Trends milieucondities landnatuur provincies, 1999-2016
6.	Natuurgebieden land	Areaal ecosysteemkwaliteit landnatuur provincies, 2000-2012	13.	Fysisch/chemische kwaliteit KRW	Algemene fysisch-chemische waterkwaliteit KRW, 2015
7.	HR habitats NL	Staat van instandhouding soorten en habitattypen Habitatrichtlijn en trends vogels Vogelrichtlijn, 2007-2012			

	Ex ante indicator	Link naar indicatorblad		Ex ante indicator	Link naar indicatorblad
14.	Provinciale bijdrage VHR ex-ante	Modelberekening doelbereik Vogel- en Habitatrichtlijn in 2027 en bijdragen provincies	15.	Provinciale toestand milieu- & ruimtelijke condities ex-ante	Invloed voorgenomen beleid op geschiktheid ruimtelijke- en milieucondities voor landnatuur 2027

kaart 1

Bestaande natuur totaal

Bestaande natuur totaal (129.878 ha)

27.8102098800°

Provincie
Zeeland

kaart 2

Bestaande natuur op het land

Bestaande natuur land (22.099 ha)

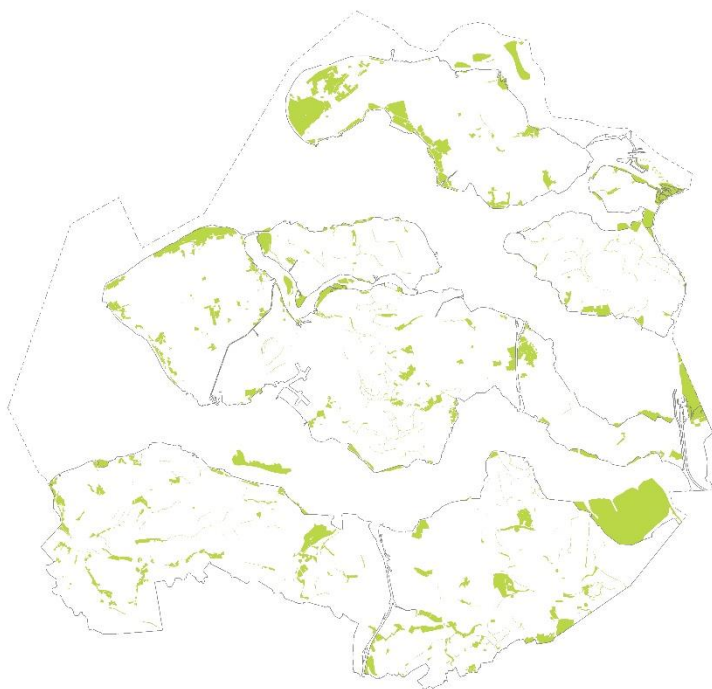

27.8102098800°

Provincie
Zeeland

kaart 3

Bestaande natuur met contract SVNLN

Bestaande natuur met contract SVNLN (17.651 ha)

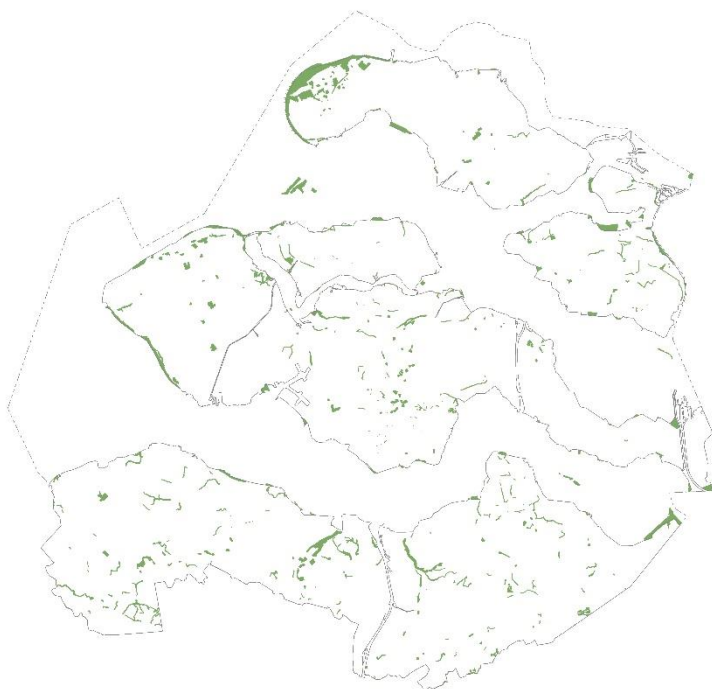

201810290807

Provincie
Zeeland

kaart 4

Bestaande natuur zonder contract SVNLN

Bestaande natuur zonder contract SVNLN (4.448 ha)

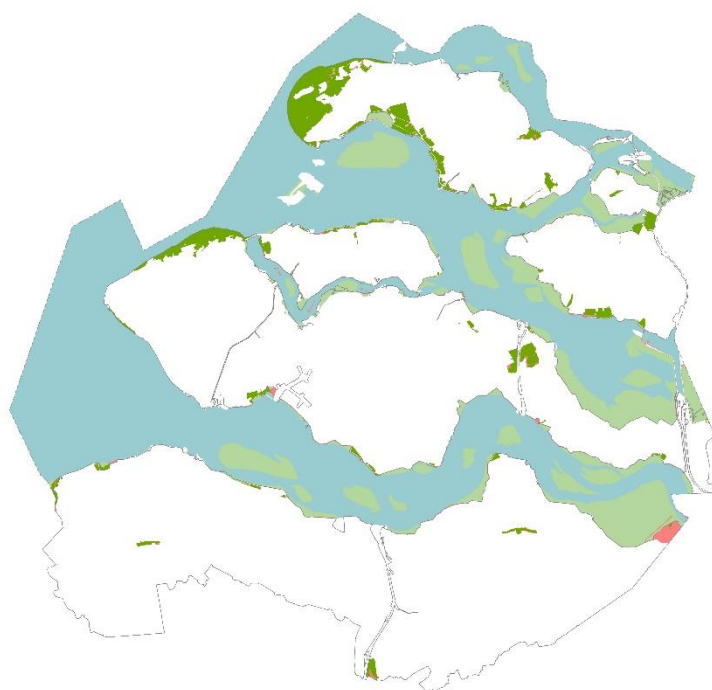

201810290807

Provincie
Zeeland

kaart 5

Natura 2000 binnen bestaande natuur

- Natura 2000 binnen bestaande natuur
binnendijks (6.446 ha)
- Natura 2000 binnen bestaande natuur
op het land buitendijks (22.342 ha)
- Natura 2000 binnen bestaande natuur
groot open water buitendijks (92.126 ha)
- Natura2000 buiten bestaande natuur
(1.625 ha)

Provincie
Zeeland